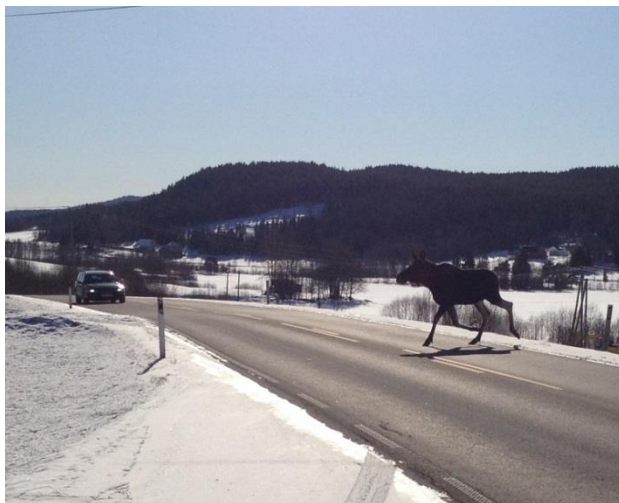

KOMMUNAL HJORTEVILTPLAN TOLGA KOMMUNE 2015 – 2020

Vedtatt i Tolga Kommunestyre sak 31/15 21.05.2015.

Planen evalueres og revideres innen 01.04.2018 eller tidligere ved behov.

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Kort om faktagrunnlaget og ressursen som forvaltes i Tolga kommune	4
2a) Bestandsstørrelser.....	4
2b) Årlige avskytninger.....	4
2c) Avgang av hjortevilt utenom ordinær jakt	5
2d) Predatorers påvirkning av hjorteviltbestanden	8
2e) Førstehåndsverdien av slakt.....	8
2e) Jaktstatistikk	8
3. Kunnskap om trekk og beiteområder.....	11
4. Strukturen på dagens forvaltning i Tolga kommune	11
4 a) Valdstruktur.....	11
4 b) Minstearealet for tildeling av fellingstillatelser	12
4 c) Bestandsplaner	12
4 d) Beitetakster	13
4 e) Tiltak iverksatt for å redusere beiteskader og antall påkjørsler med bil og tog	13
5. Kommunalt Viltfond og fellingsavgift på elg og hjort.....	14
6. Hjorteviltregisteret	14
7. Organisering av arbeidet med ettersøk og håndtering av skadd vilt og fallvilt i Tolga kommune....	15
7 a) Fallvilt / ettersøk etter og eventuell avlivning av skadd hjortevilt utenom ordinær jakt	15
7 b) Kommunens oppgaver i forhold til ettersøk av påskutt/skadeskutt under ordinær jakt	16
8. Datoer og tidsfrister hjorteviltforvaltningen	17
9. Ansvars- og oppgavefordeling mellom kommunen, elgregionen (NØRER), vald, grunneierlag/ utmarkslag og jaktleder.....	18
9 a) Kommunens ansvar	18
9 b) Elgregionens ansvar (Nord-Østerdal og Røros Elgregion, rettighetshavernes sammenslutning)	19
9 c) Valdets/Valdansvarliges ansvar	19
9 d) Grunneierlagets - / Utmarkslagets ansvar	20
9 e) Jaktleders ansvar	20
10. Målsetninger for utviklingen av bestandene og hjorteviltforvaltninga i Tolga kommune.....	21
11. Vedlegg: FOR-2011-05-15-537- Forskrift om kommunale og fylkeskommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort	22

1. Innledning

Den nye hjorteviltforskriften, *FOR-2012-02-10-134 Forskrift om forvaltning av hjortevilt* trådte i kraft den 15. februar 2012. Hjortevilt i denne sammenheng innbefatter de tre artene elg, hjort og rådyr.

Forskriften er tydelig på at kommunene skal utarbeide mål for hvordan hjorteviltbestandene skal utvikle seg. Slike målsettinger skal være både målbare og etterprøvbare.

Det er et overordnet mål at hjorteviltforvaltningen skal være mest mulig stammerett. Dette kan oppnås gjennom vald som omfatter store arealer, og/ eller gjennom bestandsplanområder som favner flere vald.

Denne kommunale hjorteviltplanen er utarbeidet og vedtatt i henhold til kravene i *FOR-2012-02-10-134 Forskrift om forvaltning av hjortevilt*, § 3:

Kommunen skal vedta målsettinger for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der det er åpnet for jakt på arten(e). Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.

Formålet med forskriften (§ 1) er at forvaltningen av hjortevilt skal ivareta bestandenes og leveområdenes produktivitet og mangfold. Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene. Forvaltningen skal videre sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.

Hjorteviltet i Norge utgjør en stor utmarksressurs som gir en årlig førstehånds kjøttverdi på over 500 millioner kroner, og som også er ettertraktet og betydelige jaktobjekter. I tillegg kommer ringvirkninger som følge av kjøp og salg i forbindelse med jakt og jaktrettigheter. Jakta står sterkt i Norge, og temaet jakt og forvaltning vekker et stort engasjement i mange lokalsamfunn. Hjorteviltet er dessuten en kilde til fine naturopplevelser for alle friluftsinteresserte.

De samfunnsøkonomiske kostnadene knyttet til en høy tetthet av hjortevilt, gjør seg hovedsakelig gjeldende gjennom skader på skog og innmark, samt viltulykker på vei og jernbane. Tidligere undersøkelser fra Skandinavia indikerer at en ulykke mellom elg og bil koster samfunnet, omregnet til dagens pengeverdi, over 200 000 kr i gjennomsnitt (Sivertsen m.fl. 2010). En god forvaltning krever derfor en balansering av de verdiene og kostnadene hjorteviltbestandene medfører.

Den reviderte forskriften holder fast på at det er lokale grunneiere og jaktrettshavere som har ansvaret for organisering og tilrettelegging av jakt og forvaltningstiltak i hvert vald. Samtidig er det staten som legger de overordnede rammebetingelser for forvaltningen av hjorteviltet, gjennom utarbeidelse av lover og forskrifter. Videre er fylkesmannen klageinstans for kommunale vedtak. Forskriften har også som hensikt å tydeliggjøre rolledelingen mellom rettighetshavere, og lokal- og regional forvaltning.

Kommunene har fått sin rolle i forvaltningen av elg, hjort og rådyr tydeligere presisert, og skal utarbeide mål for hvordan hjorteviltbestandene skal utvikle seg. Slike målsettinger skal være både målbare og etterprøvbare.

Samtidig er det slik at hjorteviltet ikke forholder seg til kommune- og valdgrenser. Det er i forskriften fastsatt ulike virkemidler for å stimulere til samarbeid over større arealer, slik at man i større grad forvalter hjortevilt over en større del av årsleveområdet, og således i større grad tilnærmer seg en reell, stammevis forvaltning.

2. Kort om faktagrunnlaget og ressursen som forvaltes i Tolga kommune

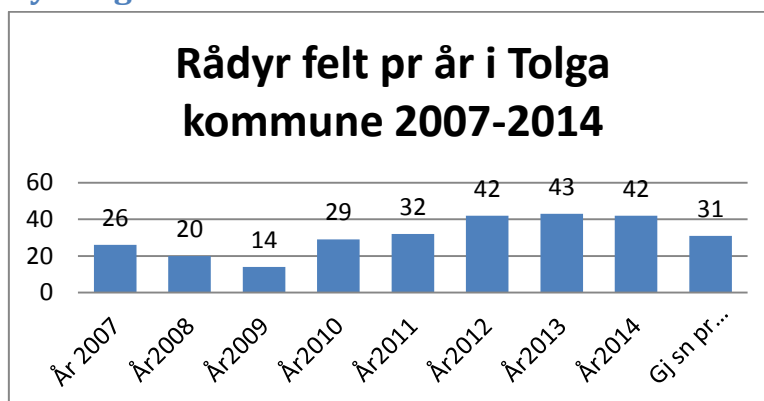
2a) Bestandsstørrelser

Elg. De siste CERSIM-beregninger (2012) vi har å holde oss til sier at vi på sommerstid og ved jaktstart har en bestand av elg på om lag 700 individer i Tolga. Den årlige kalveproduksjonen i denne bestanden er beregnet til å være 150-180. I perioden desember til april trekker mye elg fra høyereliggende strøk i vår egen kommune og fra Os og Røros ned i vinteroppholdsområdene i Glommadalføret i Tolga og Tynset kommuner.

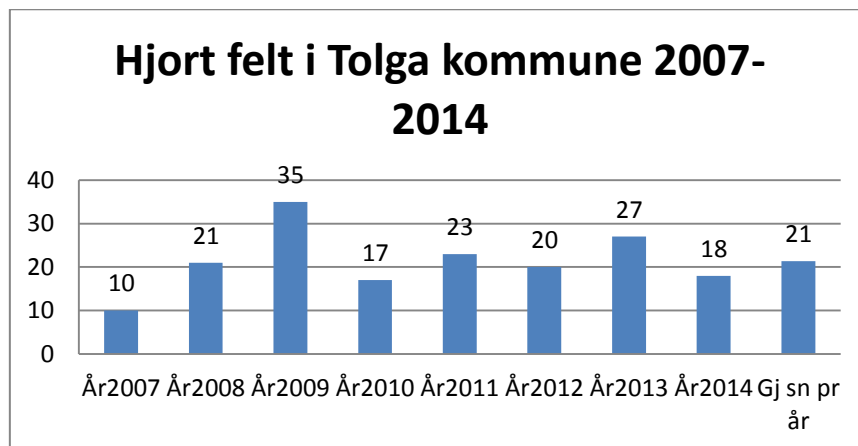
Hjort. Tolgas bestand av hjort er i stor grad en felles bestand med Tynset som i stor grad er konsentrert i områder på begge sider av kommunegrensa ved Telneset. Antall individer hjort i vår kommune er vanskelig å anslå da vi da vi ikke har like godt datagrunnlag å bygge på for hjort som for elg. Hjorten har også et trekkemønster som er lite kartlagt i vårt område. Hjorten i vårt område står forholdsvis konsentrert vinterstid, med hovedområder på øst og vestsida av Glomma i området rundt Telneset. I Tynset og Tolga feller vi ca 50 hjort til sammen i gjennomsnitt pr år. Dette ser ikke ut til å redusere bestanden. Den samlede bestanden i grenseområdene på Tynset- sida og Tolga antas derved å kunne bestå av opp mot 250 dyr ved jaktstart.

Rådyr. Rådyrbestanden vil variere mye mer fra år til år enn bestandene av hjort og elg. Snørike, kalde vintre kan desimere bestanden i stor grad. Rådyrbestanden i kommunen var i 2012-2014 trolig på sitt høyeste noensinne, takket være gode vintre for dyra og lite predatorpress.

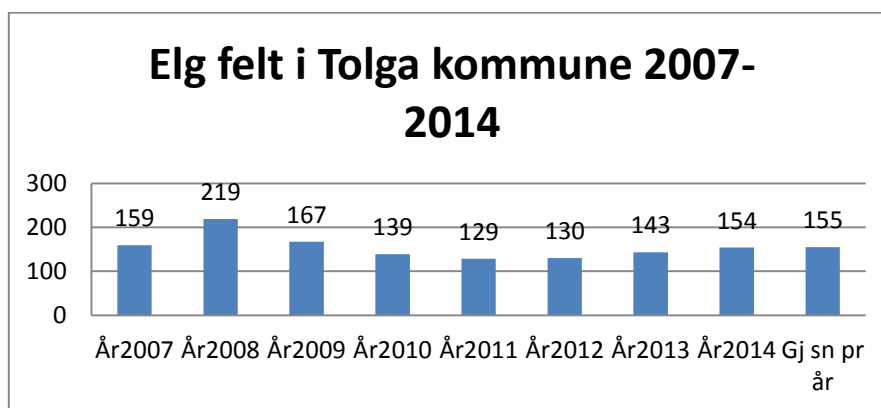
2b) Årlige avskytninger

Rådyrbestanden i kommunen har i perioden 2012-2014 vært på et historisk høyt nivå.
Kilde: Hjorteviltregisteret

I perioden 1990- 2004 ble det felt 4 hjorter i kommunen i gjennomsnitt pr år. Fra 2005 har fellingstallene økt betydelig og gjennomsnittlig har det blitt felt 21 hjorter pr år siden 2007.
Kilde: Hjorteviltregisteret

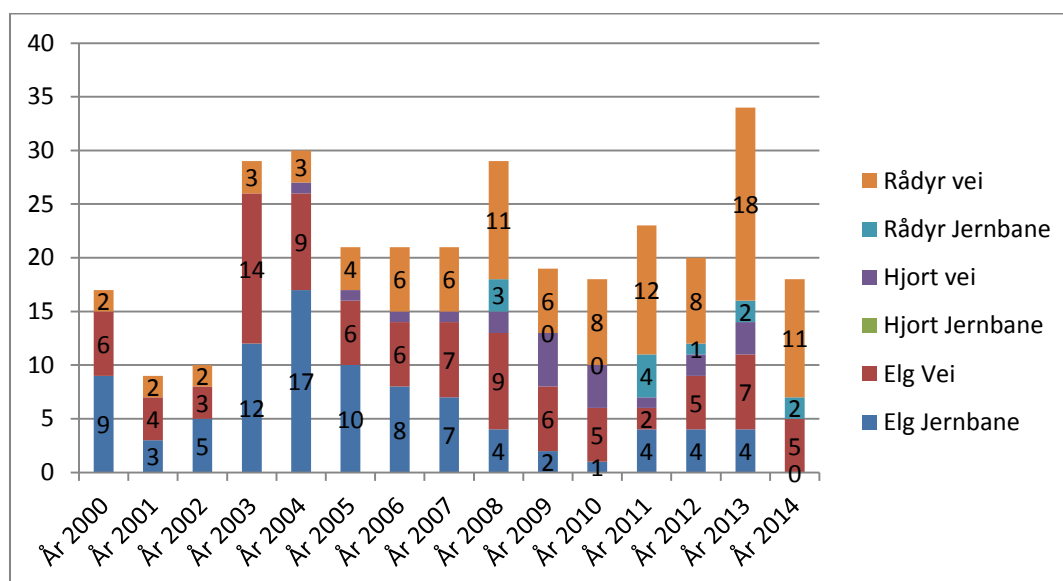
Siden det absolutte toppåret 2008 ser det ut til at antall elger som blir felt under jakt i Tolga kommune har stabilisert seg i området 130-160 pr år. Kilde: Hjorteviltregisteret

2c) Avgang av hjortevilt utenom ordinær jakt

Tabellen nedenfor viser en oversikt over registrerte påkjørsler av hjortevilt på vei og jernbane i Tolga kommune fra år 2000 til 2013. Antall elgpåkjørsler nådde en topp i 2003 og 2004 da over 25 elger ble påkjørt på vei og bane i kommunen. Siden 2006 har antall elgpåkjørsler vært under 15 årlig.

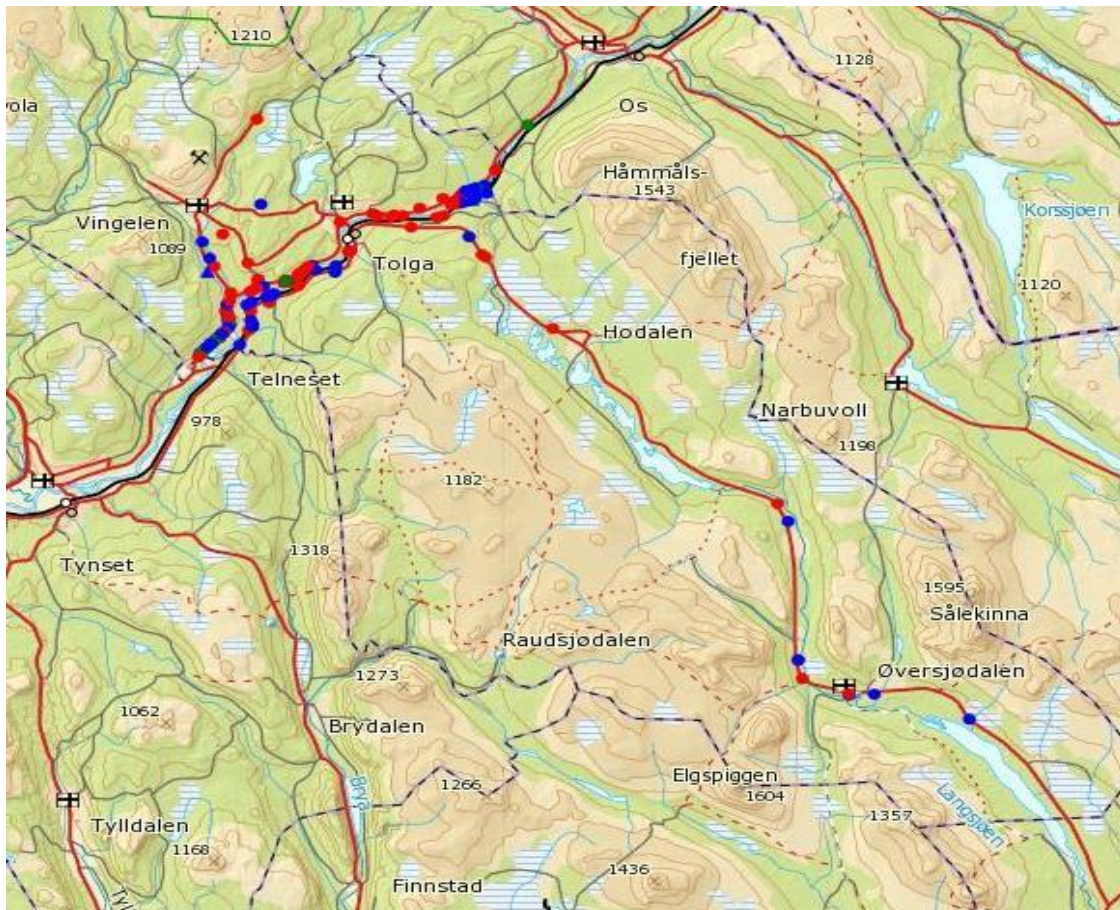

Kilde: Skog.no

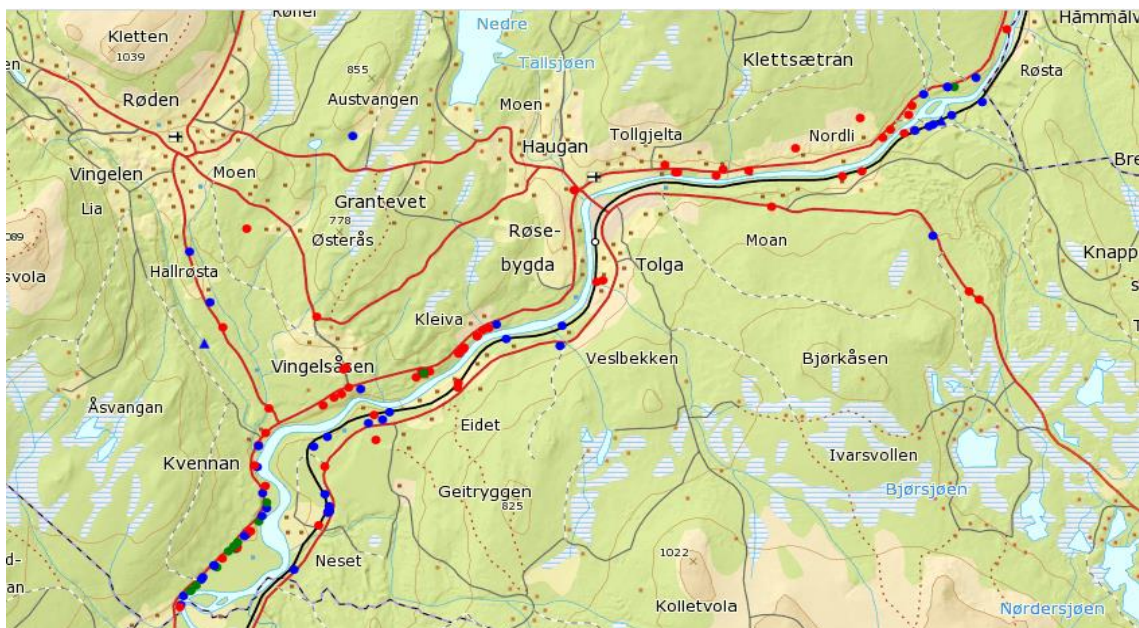

Kilde: Hjorteviltregisteret

I perioden 2009- 2014 er det registrert i **gjennomsnitt pr år 7 trafikkdrepte (tog/bil) elger, 3 hjort og 12 rådyr** i kommunen. Tallene for registrerte påkjørsler (tog/bil) totalt ligger noe høyere enn dette, men en del av de påkjørte dyrene ikke funnet og en del blir «friskmeldt» i og med at det ikke kan observeres noen skader av betydning på dem. Antallet trafikkdrepte hjortevilt vurderes i de senere år som så lavt sett i forhold til jaktuttaket at det har liten innvirkning på bestandene av de tre artene totalt sett. Unntaket kan nok være rådyr som i større grad oppholder seg nær bebyggelse og trafikk på vinterstid enn de andre to artene. I og med at hjorteviltet i stor grad trekker ned fra høyereliggende strøk og ned i Glommadalføret om vinteren skjer de fleste påkjørslene i perioden november til april langs fylkesvei 30 og på jernbanen gjennom kommunen. *Tall herfra brukt som mål- indikator i hjorteviltforvaltningen. Se delmål 5 side 21.*

Hjortevilt-påkjørsler på vei og bane 2007-2013 markert på kartet (fra hjorteviltregisteret/fallvilt). Rødt punkt: Rådyr, Blått: Elg, Grønt: Hjort. Markeringer som ligger utenfor vei/bane: unøyaktige GPS-koordinater er lagt inn. Kilde: Hjorteviltregisteret

2d) Predatorers påvirkning av hjorteviltbestanden

Den viktigste predatoren på rådyr er gaupe og denne har vi kun hatt enkelte streifdyr periodevis av i Tolga kommune de siste årene og har derved ikke utgjort noen innvirkning av betydning på bestanden.

Ulv og bjørn er predatorer som kan ta elg og hjort. Av ulv har vi kun hatt noen streifindivider periodevis i Tolga de siste årene. 1- 3 bjørner (hannbjørner) har hatt tilhold i kommunen de siste årene. Ut fra dette anses ikke predatorpress å ha nevneverdig innvirkning på bestanden av hjort og elg i Tolga kommune.

2e) Førstehåndsverdien av slakt

Verdien av kjøttet fra hjorteviltjakta representerer betydelige verdier. Tallene for de siste 7 årene viser at førstehåndsverdien av slakt beløper seg til **1,6 millioner kroner pr år i Tolga kommune** når man går ut fra en gjennomsnittspris som jegerne betaler på kr 70,- pr kg slakt.

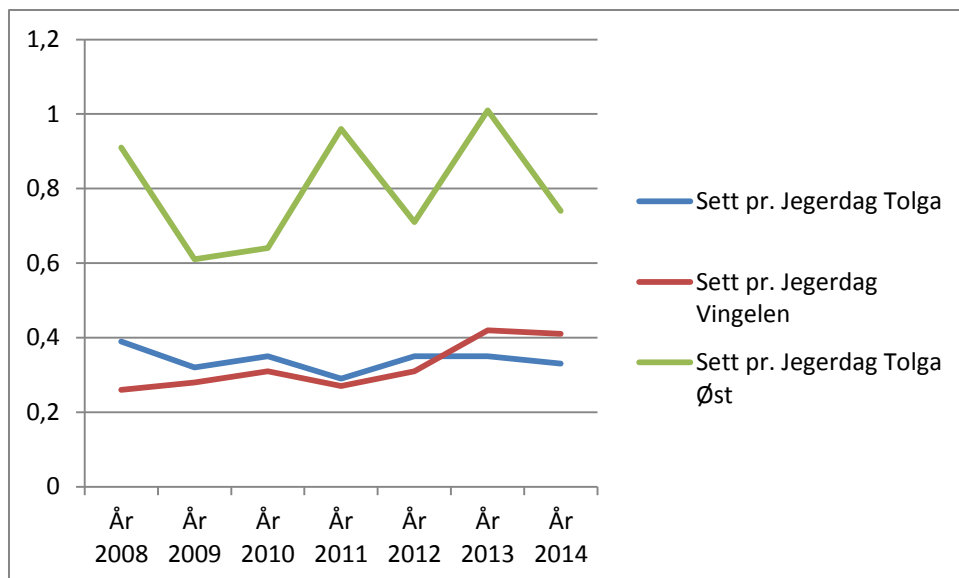
	Gjennomsnittlig slaktevekt kg	Gjennomsnittlig antall pr år	Førstehåndsverdi i kr pr år (kr 70,- pr kg slaktevekt)
Rådyr	15 (anslag)	29	30 450
Hjort	62	22	95 480
Elg	136	155	1 475 600

Kilde: Hjorteviltregisteret

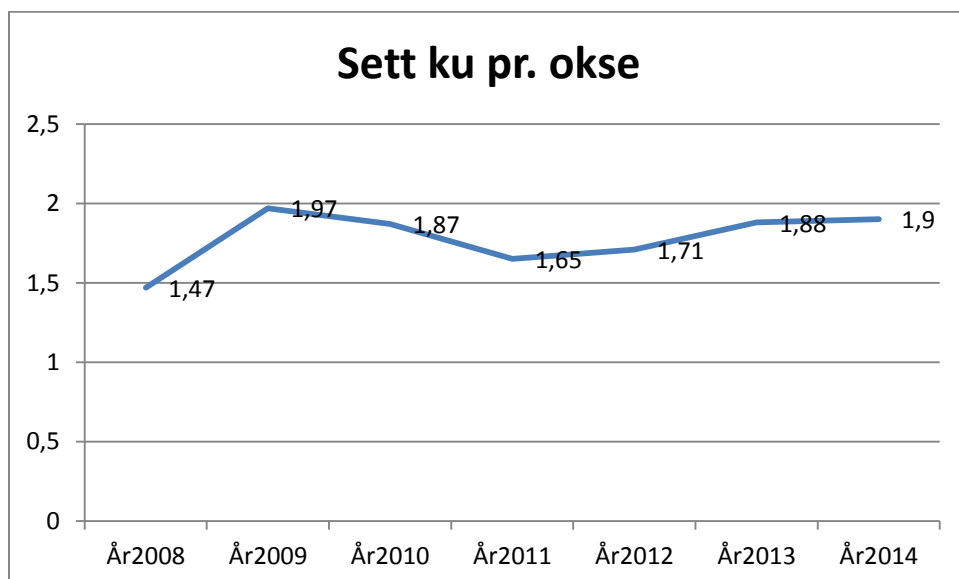
I tillegg kommer de andre verdiene jegerne legger igjen i bygda før, under og etter jakta og den rekreasjonsmessige verdien jakta utgjør sett i et folkehelseperspektiv.

2e) Jaktstatistikk

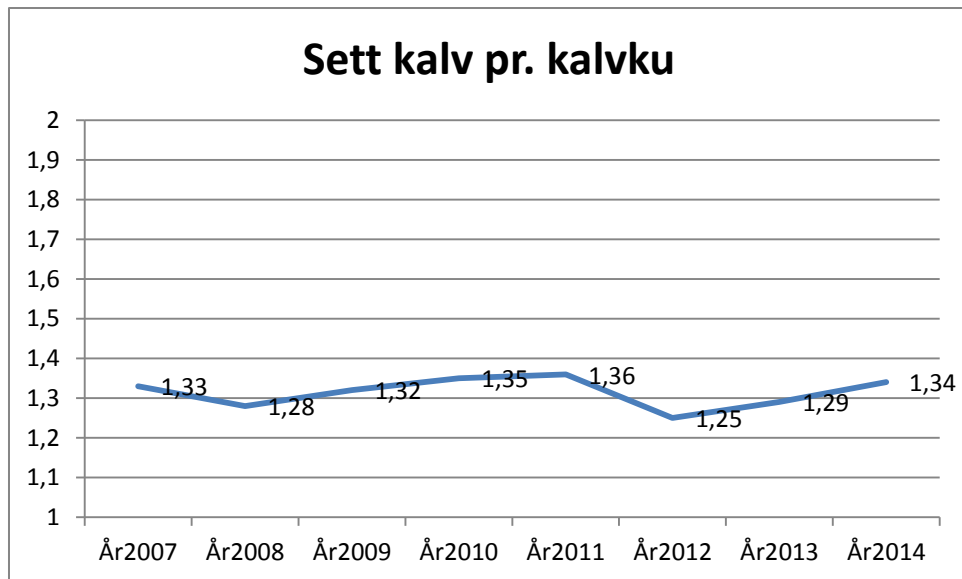
Alle data fra hjorteviltjakta legges inn i hjorteviltregisteret. Det mest omfattende datamaterialet gjelder elg. Fellingskvoter, fellingsresultater, slaktevekter og Sett- elg skjema som alle jaktlag er pålagt å fylle ut legges inn. Ut fra dette kan en få ut data og statistikker som sier noe om utviklingen over tid når det gjelder bestandsstørrelse, kjønns sammensetning, produktivitet m.v.

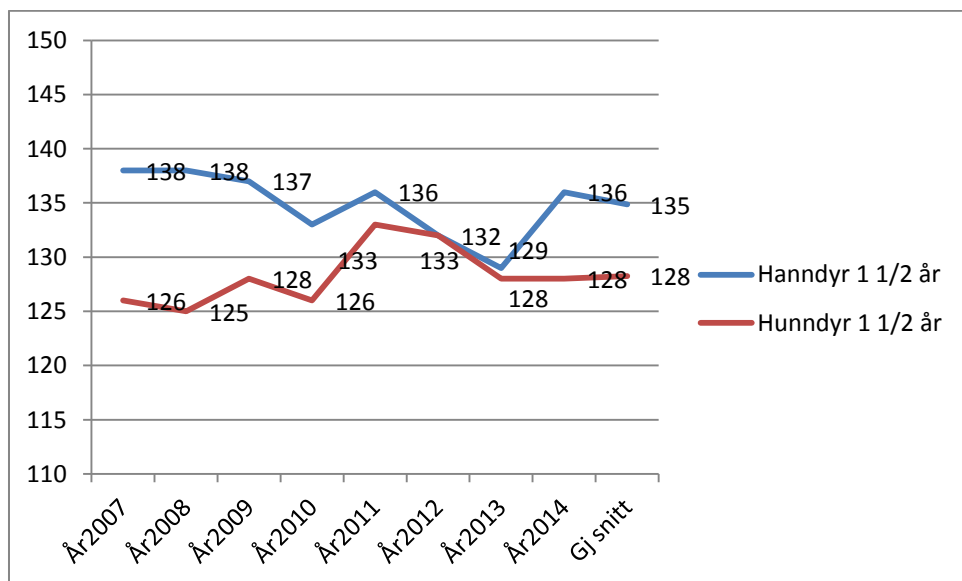
Sett elg pr Jegerdagsverk i perioden 2008- 2014. Tallene gir et uttrykk for den relative bestandsstørrelsen, men sier ikke noe om det faktiske antall elg. Jegere i kommunens sør-østlige deler ser betydelig mer elg når de er ute på jakt enn i andre deler av kommunen. Dette har sammenheng både med topografiske forhold som gjør det lettere å observere elg, og at elgtettheten er høyere i områdene fra Hodalen til Øversjødalen i jaktperioden enn i øvrige deler av kommunen. Kilde: Hjorteviltregisteret

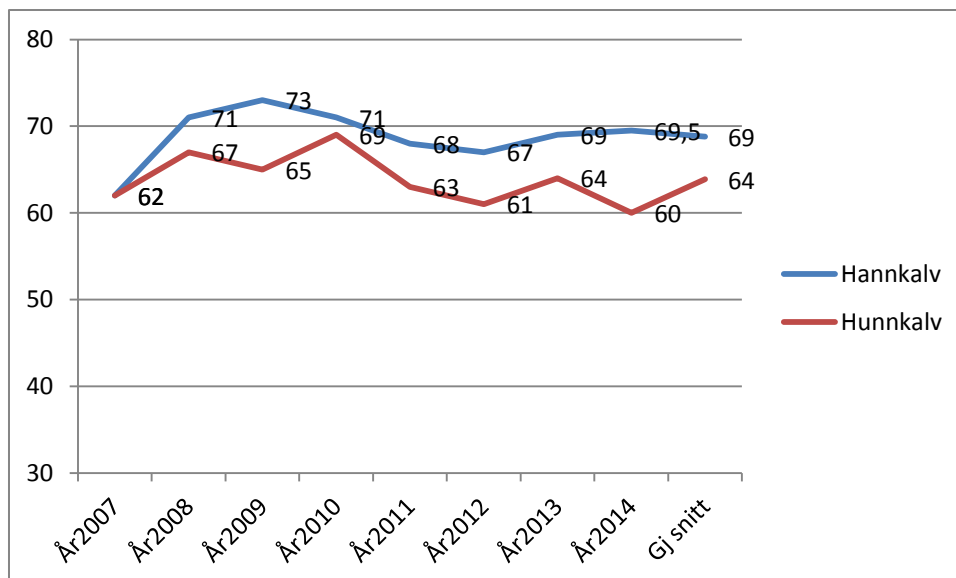
Sett ku pr okse under jakta 2008-2014. Tallene gir et uttrykk for utviklingen i kjønnssammensetningen av dyr som er 1 ½ år og eldre. Tall herfra brukt som mål- indikator i hjorteviltforvaltningen. Se delmål 3 side 21. Kilde: Hjorteviltregisteret

Sett kalv per kalvku (tvillingraten) viser hyppigheten av tvillinger i bestanden. Tvillingraten vil også påvirkes av kyrenes alderssammensetning fordi sannsynligheten for å få tvillinger er størst for kyr over 4-5 år. Indeksen kan variere mellom 1-2, hvor 1 betyr at ingen kyr har blitt observert med tvillinger, mens 2 betyr at alle kalveførende kyr har blitt observert med tvillinger. Tallene for Tolga er stabile omkring 1,3. *Tall herfra brukt som mål- indikator i hjorteviltforvaltningen.* Se delmål 4 side 21. Kilde: Hjorteviltregisteret

Slaktevekter i gjennomsnitt hos ungdyr felt under jakta (hanndyr i gjennomsnitt 24 dyr pr år og hunndyr 19). Utviklingen i slaktevekt kan indirekte være et uttrykk for endring i kondisjonen i elgbestanden. Vektene ligger på et stabilt nivå i Tolga. *Tall herfra brukt som mål- indikator i hjorteviltforvaltningen.* Se delmål 4 side 21. Kilde: Hjorteviltregisteret

Slaktevekter i gjennomsnitt hos kalver felt under jakta (i gjennomsnitt 22 dyr pr år av hvert kjønn pr år). Utviklingen i slaktevekt kan indirekte være et uttrykk for endring i kondisjonen i elgbestanden. Vektene ligger på et stabilt nivå i Tolga. Kilde: Hjorteviltregisteret

3. Kunnskap om trekk og beiteområder

Trekkmønsteret for elgbestanden ble kartlagt på 1990-tallet. Karleggingen viste at store deler av elgbestanden trekker ned fra de høyereliggende områdene i de vestlige delene av Røros, Os og Tolga kommuner og ned i Glommadalføret om vinteren. Det viktigste vinteroppholdsområdet for denne stammen er derved nede i Glommadalføret i Tolga og Tynset kommuner i perioden desember til mars/april. Dalføret har derfor en tett bestand av elg om vinteren som medfører samfunnsmessige utfordringer i forhold til påkjørsler med bil og tog og beiteskader på skog. I mars/ april trekker elgen tilbake til sine sommeroppholdsområder. I de østligste delene av de tre kommunene trekker elgen i hovedsak ned til områder ved Femunden i Engerdal og delvis til Rendalen om vinteren.

4. Strukturen på dagens forvaltning i Tolga kommune

4 a) Valdstruktur

Definisjoner:

Vald: Det geografiske området som kommunen godkjenner for jakt på arter av hjortevilt og tildeler samlet fellingskvote til. Valdansvarlig representant, i nært samarbeid med jaktrettighetshaverne, fordeler kvotene ut til de enkelte jaktfeltene innen valdet.

Jaktfelt: Et mindre geografisk område innenfor et vald, som jaktrettshaverne selv har avgrenset av hensyn til jaktutøvelsen.

Tolga kommune har i perioden fra 2004 vært i gjennom en prosess med gradvis omorganisering av valdstrukturen for jakt på elg, hjort og rådyr.

Vi har gått fra 13 små vald med årlig tildeling av alders- og kjønns-spesifikke fellingstillatelser, til 3 storvald med godkjente bestandsplaner som tildeles 4-årige kvoter på elg og hjort. For rådyr er de 3 valdene tildelt kvotefri jakt.

4-årige kvoter gir vald og jaktfelt stor fleksibilitet i forhold til felling det enkelte jaktår og fordeling av fellingstillatelser i mellom jaktfeltene.

Valdene med tellende areal (areal under skoggrensa) :

- Vingelen Viltstellområde med 220.500 daa tellende areal
- Tolga Viltstellområde med 186.500 daa tellende areal
- Tolga Øst Viltstellområde med 214.600 daa tellende areal

I Tolga kommune står vi pr 2014 igjen med et vald som står utenfor de 3 storvaldene; Raudsjødalen med 4.700 daa tellende areal. Det arbeides for å få innlemmet Raudsjødalen i Tolga Viltstellområde. *Dette er satt opp som et mål i hjorteviltforvaltningen. Se delmål 6 side 21.*

4 b) Minstearealet for tildeling av fellingstillatelser

Minstearealet for tildeling av fellingstillatelse i Tolga kommune er i forskrift satt til **3.000 daa for elg** og for til **rådyr 5.000 daa**. For hjort er det ikke definert noen nedre grense. Ved tildeling av elgkvotene for perioden 2014-2017 til de 3 storvaldene er det i gjennomsnitt tildelt fellingstillatelse på et dyr pr 3.500 daa tellende areal.

4 c) Bestandsplaner

Nord- Østerdal og Røros elgregion (NØRER), som er jaktrettshaverenes samarbeidsorgan i regionen, vurderes som et velorganisert organ som har klare mål og gode data.

NØRER har siden slutten av 1990-tallet utarbeidet 4-årige bestandsplaner for elg. Tolga Viltnemnd, som er delegert myndighet innen viltforvaltning i kommunen, har vurdert at NØRER`s bestandsplaner har tatt inn i seg de nødvendige samfunnsmessige aspekter. Viltnemnda har derfor vedtatt NØRER`s bestandsplaner og i all hovedsak tildelt bestandsplanens anbefalte fellingskvoter på elg i Tolga kommune.

For hjort har det siden 2005 eksistert et bestandsplansamarbeid mellom Tolga kommune og Tynset Utmarksråd. Kunnskapsgrunnlaget omkring hjortebestanden i vårt distrikt er mangelfullt. Man har ikke nyere undersøkelser om trekk-mønster og vet også svært lite om en eventuell innvandring av hjort til våre områder. Mesteparten av hjorten i Tolga kommune har de senere årene oppholdt seg på Vingelen Utmarkslags område i jaktperioden, med enkelt-dyr observert og felt innen andre vald. 80 av 87 (92 %) felte hjort 2010-2013 er felt i Vingelen.

4 d) Beitetakster

Med **beitegrad** menes hvor stor andel skudd på trær som har vært utsatt for elgbeiting.

- **Beitegrad 1:** Ingen eller ubetydelig beiting av siste års skudd. 0-17 % av skuddene har beitemerker.
- **Beitegrad 2:** 1/3 av skuddene er beitet: 17-50 % av skuddene har beitemerker
- **Beitegrad 3:** 2/3 av skuddene er beitet: 50-83 % av skuddene har beitemerker.
- **Beitegrad 4:** Nær 100 % av skuddene er beitet: 83-100% av skuddene har beitemerker.

Undersøkelser viser at et tre opprettholder produksjonen av nye skudd ved en årlig beitebelastning på ca. 40 % av nye skudd, d.v.s. en dominerende beitegrad på 2,2.

Beitegrad 3 og 4 betyr at beitene er overbelastet, og både kvalitet og kvantitet vil avta år etter år inntil planten dør.

På oppdrag fra NØRER og de kommunale viltneemndene utføres systematisk overvåkningstaksering av beiteskader av Nord- Østerdal Utmarkstjenester på utvalgte flater som ligger sentralt i vinterbeiteområdet. Det takseres 4-8 flater i alle kommuner. Nord-Østerdal Røros Elgregion sin målsetting om en beitegrad på under 2, er delvis oppnådd i Tolga og Os, mens resultatene de siste 2 årene (2012 og 2013) viser et fortsatt for høyt beitetrykk på flatene i Tynset kommune.

Resultater overvåkningstaksering i Tolga kommune 2009-2013 (middelverdier):

Tolga	Furu	Bjørk	Ros/Vier
2009	1,66		
2010	1,4	1,4	
2011	1,4	1,5	
2012	1,9	1,6	
2013	1,73	1,96	

Tall herfra brukt som mål- indikator i hjorteviltforvaltningen. Se delmål 2 side 21.

4 e) Tiltak iverksatt for å redusere beiteskader og antall påkjørsler med bil og tog

For å redusere de samfunnsmessige skadene hjorteviltet gjør ved å beite på ungskog og ved å forårsake påkjørsler med bil og tog er det flere tiltak som har blitt iverksatt de siste 15 årene i et samspill mellom elgregionen (NØRER), kommunenes viltmyndigheter, skogeiere, veivesenet, jernbaneverket mv. Her nevnes de viktigste:

- Reduksjon av elgbestanden
- Avskoging i et belte langs vei på ulykkesutsatte strekninger
- Opprette foringsplasser for elg i god avstand fra vei /jernbane

Nord- Østerdal og Røros elgregion (NØRER), som er jaktrettshaverenes samarbeidsorgan i regionen, har i stor grad vist samfunnsansvar ved å foreslå høyere fellingskvoter med mål å redusere bestanden av elg de siste 15 årene. Kommunene har fulgt opp dette og tildelt høye kvoter.

Det viktigste skogryddingstiltaket som er utført langs fylkesvei 30 i Tolga kommune er langs veien fra Telneset til Kvennan. Antall viltpåkjørsler på denne strekningen har gått ned betydelig etter at det ble ryddet skog i et belte langs veien på begge sider.

Ved nydyrking langs vei bør det avskoges helt mellom dyrkning og veien.

I mange år har Grunneierlag/ NØRER (med delvis økonomisk støtte fra kommunale viltfond) stått for opprettelse av en rekke foringsplasser med rundballer for elgen i god avstand fra trafikkert vei og jernbane. Dette gjør at elgen i stor grad holdes unna vei og bane.

5. Kommunalt Viltfond og fellingsavgift på elg og hjort

Tolga Viltnemnd er av kommunestyret i Tolga delegert myndighet til å forvalte det kommunale viltfondet. Hovedinntektskilden til viltfondet er fellingsavgifter på hjort og elg. Årlig dreier dette seg om ca kr 70.000,- (2013- tall). Fra fondet dekkes kommunens utgifter til ettersøk og håndtering av skadd vilt og fallvilt i kommunen (kr 35.000 pr år i gjennomsnitt de siste åra). Tolga Viltnemnd tildeler fra viltfondet tilskudd til tiltak i henhold til reglene i forskriftens § 5 etter søknad (kr 40.000 pr år i gjennomsnitt de seneste åra). Viltfondets saldo ved årsskiftet har i perioden 2011 til 2014 ligget relativt stabilt på omkring kr 245.000, og utgifter og inntekter har vært tilnærmet like.

Tall herfra brukt som mål- indikator i hjorteviltforvaltningen. Se delmål 8 side 21.

Søknader om tilskudd fra Viltfondet behandles som hovedregel en gang pr år og søknadsfristen er satt til 15. februar.

6. Hjorteviltregisteret

§ 24. «Kommunene og villreinnemdene skal benytte Hjorteviltregisteret som verktøy for å tildele fellingskvoter, rapportere fellingsresultat og legge inn data fra sett elg- og sett hjort-registreringer».

Rutinene for bruk av Hjorteviltregisteret (HVR), er i Tolga kommune godt innarbeidet allerede, og siden 2005 er alle data vedrørende rapportering av fallvilt, "sett elg/hjort", fellingskvoter og fellingsresultater.

For å få til gode registreringsrutiner er det avgjørende at kommunen har en god dialog med viltlagene, og at «sett elg/hjort» skjema overleveres snarest mulig etter jaktslutt. Etter forskriftens § 25, Rapportplikt, skal valdansvarlig representant rapportere årlig fellingsresultat på fastsatt skjema til kommunen innen 14 dager etter jaktas utløp. Kommunen skal igjen ha registrert dette for statistisk sentralbyrå, gjennom HVR, innen 30 dager etter jaktas utløp.

Nå finnes nye, elektroniske muligheter for rapportering av sett og felt vilt. På «www.settogskutt.no» kan man nå legge observasjoner fra jakten rett inn på nett, via pc eller smarttelefon. Rapporteringen kan gjøres ned på jaktfeltnivå, men valdansvarlig skal kontrollere rapporteringen, og kan redigere og godkjenne sett elg- og sett hjort-skjema for jaktfeltene i sitt vald. Slik kontroll og godkjenning gjøres etter innlogging på «www.hjorteviltregisteret.no». Det er kommunen som skal gi valdansvarlig brukertilgang til HVR.

Kommunen er alltid endelig ansvarlige for godkjenning og kvalitetssikring av data innlagt i HVR. Selv om valdansvarlig har godkjent data, skal kommunene derfor påse at dataene er troverdige. Sett elg/hjort-registreringer lagt inn via «settogskutt», må kvalitetssikres før de importeres til HVR. Dette er i utgangspunktet valdansvarlig sin jobb, men i de tilfeller valdansvarlig ikke gjør dette, er det kommunens jobb. Hvorvidt kommunen overlater til vald og jaktfelt å registrere dataene, eller fortsetter med at skjemaer sendes til kommunen for innlegging i HVR, vil variere fra kommune til kommune.

I målsetninger hjorteviltforvaltningen i Tolga kommune er det satt et mål om at alle jaktlag skal rapportere data på settogskutt.no senest f.o.m. jakta høsten 2016.

Se delmål 7 side 21.

7. Organisering av arbeidet med ettersøk og håndtering av skadd vilt og fallvilt i Tolga kommune.

7 a) Fallvilt / ettersøk etter og eventuell avlivning av skadd hjortevilt utenom ordinær jakt

Hjortevilt som dør av andre årsaker enn ordinær jakt karakteriseres som fallvilt. Disse dyrene er ofte påkjørt av bil eller tog, de kan være felt som skadedyr, eller gjenfunnet som døde av andre årsaker.

Dersom man finner et dødt hjortevilt i skogen skal man i de fleste tilfeller la naturen gå sin gang. Kommunen som viltorgan har ingen generell plikt til å ta hånd om, grave ned eller fjerne dødt hjortevilt.

Det finnes imidlertid noen unntak hvor kommunen bør varsles. Dette kan for eksempel være dødt hjortevilt som ligger ved drikkevannskilder eller som er til stor sjenanse for de som bor i området. Også i tilfeller hvor det er mistanke om sykdom som kan gi vesentlige samfunnsmessige konsekvenser bør kommunen og mattilsynet varsles.

Verdien av fallvilt av hjortevilt er kommunens eiendom, og tilfaller det kommunale viltfondet. Hjortevilt som er drept i sammenstøt med motorkjøretøy eller tog har i utgangspunktet ikke noen omsettbare verdi, og det kommunale viltfondet vil som hovedregel ikke hevde eiendomsretten til dette.

Kommunen har heller ingen forpliktelse til å forestå fjerning av slike kadavre, da dette er noe som tilligger vei- eller jernbanemyndigheten. Kommunens rolle er i første omgang å besørge et ettersøk av skadd vilt og ivaretagelse av ressursen.

Uansett dødsårsak, er det i det offentliges interesse at fallvilt av hjortevilt registreres i Hjorteviltregisteret. Det er kommunen som er ansvarlig for å legge inn slike data.

Godt samarbeid med veg- og banemyndigheter er nødvendig for å få tilgang til data om eventuelle påkjørsler. Kommunen registrerer påkjørt vilt med kartfestet ulykkessted i fallviltbasen i hjorteviltregisteret.

Påkjørselsdata brukes til å vurdere hvilke veistrekninger som trenger sikringstiltak. Med en god registrering både før og etter sikringstiltak er man i stand til å vurdere hvor godt avbøtende tiltak fungerer.

Tolga kommune som viltforvaltningsorgan har i henhold til Viltloven, Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29 m.v. og Dyrevelfredsloven § 4 m.v. plikt å sørge for organisering av ettersøk etter og eventuell avlivning av skadet vilt som ikke kan bli friskt.

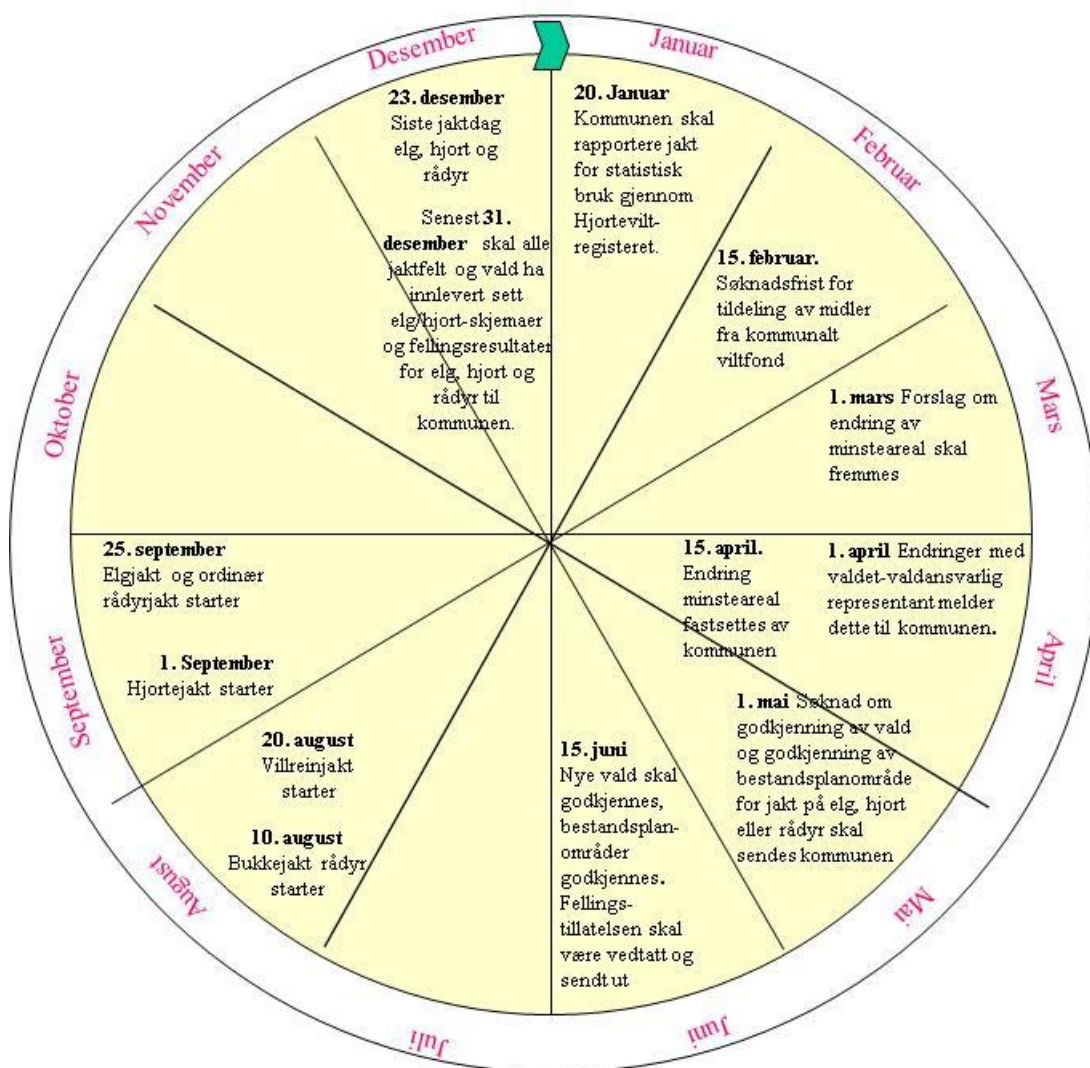
I henhold til Viltlovens § 48 er fallvilt og avlivet hjortevilt og bever kommunalt viltfonds eiendom. Paragrafen sier også at kommunen skal så vidt mulig sørge for at viltet blir tatt vare på. I jakttiden kan fallvilt overdras til jaktberettigede mot fradrag i hans fellingskvote når dette er formålstjenlig.

Tolga kommune har for å sikre at kommunen oppfyller sine plikter på dette området opprettet ei fallviltgruppe bestående av 4 medlemmer (oppdragstakere) som påtar seg å være en av kommunens mannskap som rykker ut så snart som mulig ved innkommet melding fra politi eller enkeltpersoner om skadet, sykt eller dødt vilt utenom jakt. Arbeidet kan også innbefatte felling av skadegjørende dyr når gyldige vedtak om felling er fattet.

7 b) Kommunens oppgaver i forhold til ettersøk av påskutt/skadeskutt under ordinær jakt

For å sikre at Tolga kommune oppfyller sine forpliktelser i Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst, § 27, ettersøksplikt, forfølgingsrett og avliving av såret storvilt, har kommunen inngått avtale med 2 oppdragstakere som er kommunens viltmyndighets kontaktpersoner for oppfølging av at pliktmessig ettersøk etter skadeskutt/ påskutt hjortevilt blir gjennomført i henhold til regelverket.

8. Datoer og tidsfrister hjorteviltforvaltningen

31. desember. Så snart som mulig etter avsluttet jakt og senest 31. desember skal alle jaktfelt og vald ha innlevert sett elg/hjort-skjemaer og fellingsresultater for elg, hjort og rådyr til kommunen. Jfr forskriftens **§ 25 Rapportplikt**. Kommunen skal innen 30 dager etter siste jaktdag rapportere dette for statistisk bruk gjennom Hjorteviltregisteret.

15. februar. Søknadsfrist for tildeling av midler fra kommunalt viltfond.

§ 8. Fastsettelse av minsteareal og fellingskvoter

Kommunen fastsetter minstearealet for elg, hjort og rådyr i en forskrift. Det kan fastsettes ulikt minsteareal for ulike deler av en kommune. Forslag om endring av minsteareal skal fremmes **innen 1. mars** og fastsettes av kommunen **innen 15. april**.

§ 12. Valdansvarlig representant

Dersom det har skjedd endringer med valdets grenser, eiendomsforhold eller tellende areal i løpet av siste jaktår, skal valdansvarlig representant melde dette til kommunen **innen 1. april**.

§ 11. Søknad om godkjenning av vald

Søknad om godkjenning av vald for jakt på elg, hjort eller rådyr skal sendes kommunen innen **1. mai**.

§ 15. Søknad om godkjenning av bestandsplanområde for elg og/eller hjort

Søknad om godkjenning av bestandsplanområde for jakt på elg og/eller hjort skal sendes kommunen innen **1. mai**.

§ 13. Godkjenning av vald

Nye vald skal godkjennes innen **15. juni**. Det er ikke anledning til å trekke en eiendom ut av et godkjent eller omsøkt vald etter utløpt søknadsfrist (**1. mai**).

§ 16. Godkjenning av bestandsplanområde

Kommunen skal godkjenne bestandsplanområder innen **15. juni**. Godkjenningen gjelder inntil et eller flere vald utgår av samarbeidsavtalen, og kun så lenge alle valdene er godkjent av kommunen.

§ 18. Fellingstillatelsens gyldighet og fellesjaktavtaler

Alle fellingstillatelsene skal være sendt ut innen **15. juni** og gjelder innen godkjent vald.

9. Ansvars- og oppgavefordeling mellom kommunen, elgregionen (NØRER), vald, grunneierlag/ utmarkslag og jaktleder

9 a) Kommunens ansvar

- Godkjenning av; vald og bestandsplanområder innen 15. juni, bestandsplaner minsteareal og kvote jf. *Forskrift om forvaltning av hjortevilt*.
- Bidra til at valdene organiseres som bestandsplanområder med naturlige grenser og med bestandsplan godkjent av kommunen. Forvaltningen skal sikre bestandsstørrelser som medfører at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser eller biologisk mangfold.
- Samle inn og registrere sett og skutt data fra valdene og legge dette på Hjorteviltregisteret.
- Oppdatere hjorteviltregisteret i forhold til jaktstatistikk og fallvilt.
- Informasjon ut til valdene.
- Legge til rette for bestandsvis forvaltning over kommunegrensene for de bestandene hvor dette er naturlig.
- Tildele kvoter til alle vald med grunnlag i kommunens målsetting, godkjente bestandsplaner, målrettet avskytning og bestandenes utvikling.

- Tilrettelegge for at rapporteringsrutiner og ettersøk skjer som beskrevet i «*Forskrift om utøvelse av jakt og fangst. Kap. 8. Jakt p6 og avliving av storvilt*».
- Stille med mannskap til ettersøk av fallvilt i og utenom ordinær jakttid samt utnevne kommunale representanter som skal være viltmyndighetens (kommunens) representant i forhold til oppfølging av ettersøk av skadeskutt vilt under jakta.
- Organisering og administrering av fallviltmannskap, fallviltstatistikk og tiltak for redusering av viltpåkjørsler.
- Innkreve fellingsavgifter etter avsluttet jakt.
- Årlig tildele midler ved søknad til det kommunale viltfondet.
- Stimulere til etablering av beitetakster i vinterbeiteområder med faste overvåkningsflater.
- Oppfølging av grove brudd på viltlov og tilhørende forskrifter.
- Bistå i utvelgelse av flater for taksering av beiteskader på skog.

9 b) Elgregionens ansvar (Nord-Østerdal og Røros Elgregion, rettighetshavernes sammenslutning)

- I henhold til [Forskrift om forvaltning av hjortevilt](#) utarbeide bestandsplan for elg med inntil 5 års varighet og sende den til kommunen for godkjenning.
- Overvåke elgbestanden og ressursgrunnlaget i sitt område og forvalte bestandene i henhold til kommunens målsetninger samt gjeldende lovverk.
- Stimulere til forebyggende tiltak for å hindre uakseptable skader og ulemper forårsaket av elg på andre samfunnsinteresser. Beiteskader på skog herunder beitetakster, ulykker på veg og bane, beiteskader på innmark med mer.
- Stimulere til overvåkning av beiteskader på skog gjennom beitetakster med faste overvåkningsflater med takst hvert 2. år.

9 c) Valdets/Valdansvarliges ansvar

- Grunneierlagene innenfor det enkelte vald oppnevner en felles valdansvarlig representant.
- Vedkommende opptrer på vegne av jaktrettshaverne ovenfor kommunen i saker som berører valdet. Vedkommende plikter innen 1. april å melde til kommunen alle endringer som har skjedd med valdets grenser, eiendomsforhold og tellende areal i løpet av siste jaktår jfr. *forskrift om forvaltning av hjortevilt § 12 Valdansvarlig representant*.
- Bidra til å organisere og administrere jakta slik at den utføres med grunnlag i gjeldende lovverk, forskrifter, kommunale målsetninger og godkjent bestandsplan/tildelt kvote
- Viderefordele valdets fellingskvote i samråd med grunneierlagene innen valdet.

- Bidra til samarbeid, fleksibilitet og justeringer mellom grunneierlag for å oppnå målsetninger og være innenfor avskytningsplanen for perioden. Bidra til å innføre innrapportering av sett elg/hjort via internettsiden settogskutt.no. Målet er at alle jaktlag skal rapportere på settogskutt.no senest høsten 2016. *Se delmål 7 side 21.*

9 d) Grunneierlagets - / Utmarkslagets ansvar

- Grunneierlagene innenfor det enkelte vald oppnevner en felles valdansvarlig representant.
- Samarbeide med Valdansvarlig representant i forhold til fordeling av kvoter.
- Sende inn oversikt over jaktledere før jakt på elg og hjort starter hvert år til kommunen jf. Forskrift om jakt, felling og fangst § 26 a.
- Har ansvaret for opplæring av og sørge for nødvendig informasjon til jaktlederne.
- Det skal legges til rette for at samjakt utøves på de områder dette er naturlig. Det skal også vises hensyn til andre interessegrupper da alle har rett til å utøve friluftsliv.
- Bidra til god kommunikasjon mellom kommunens ettersøkspersonell og jaktutøver.
- Foreta kontroll av at skutte dyr stemmer med tildelt kvote.
- Samle inn «sett elg/hjort- skjema» og «Slaktevektskjema» fra jaktlagene, og sende dette samlet til kommunen senest 14 dager etter jaktas slutt.
- Bidra til å innføre innrapportering av sett elg/hjort via internettsiden settogskutt.no. senest høsten 2016.
- Sende inn fellingsrapport til kommunen innen 14 dager etter endt jakt på elg, hjort, og rådyr.
- Betale fellingsavgift på felte dyr til kommunens viltfond. Regning utarbeides av kommunen med grunnlag i fellingsrapportene og sendes valdene.

9 e) Jaktleders ansvar

- Alle jaktfelt/jaktlag for elg, hjort og bjørn skal utpeke en ansvarlig jaktleder.
- Jaktleder har ansvar for å lede og organisere jaktutøvelsen og påse at den foregår på en human og forsvarlig måte i tråd med gjeldene lover og forskrifter. Den enkelte jeger er selv ansvarlig for selve jaktutøvelsen og egen og andres sikkerhet.
- Alle som jakter på hjortevilt (elg, hjort og rådyr) skal ha tilgang til godkjent ettersøkshund til ettersøk av påskutt vilt. Dersom slik hund ikke medføres under jaktutøvelsen, skal det gjennom skriftlig avtale være sikret tilgang på ettersøkshund.
- Har et særlig ansvar ved skadeskyting i forhold til riktig prosedyre og kommunikasjon med kommunens ettersøkspersonell.

- Har ansvar for utfylling; av sett elg/hjort-skjema og slaktevektskjema og levering av dette til grunneierlaget ved jaktas slutt.
- Skaffe seg nødvendig kompetanse for innrapportering av sett elg/hjort via internettsiden settogskutt.no. senest høsten 2016.

10. Målsetninger for utviklingen av bestandene og hjorteviltforvaltninga i Tolga kommune

1. Hovedmål: Hjorteviltforvaltningen i Tolga kommune skal være en bærekraftig og kunnskapsbasert forvaltning som tar vare på naturmangfoldet og ulike samfunnsinteresser, samt tilrettelegger for at hjorteviltet skal være en ressurs for kommunens innbyggere rekreasjonsmessig og næringsmessig.
2. Mål for bestandsstørrelse elg
Elgstammen skal stabiliseres på et nivå som gir beiteskader som ligger på et akseptabelt nivå i vinterbeiteområdene. Middelverdien for beitegrad på furu skal innen 2020 ligge stabilt under 2,0. (Beitetakserings-data)
3. Mål for struktur på elgbestanden
Kjønnfordelingen i bestanden skal ligge mellom 1,5 og 1,8 ku pr okse. (Sett elg-data)
4. Mål for produktivitet i elgstammen
Sett Kalv/kalvku: >1,3 (Sett elg-data)
Slaktevekter gjennomsnitt ungdyr:
Hanndyr 1,5 år: >130 kg, hunndyr 1,5år >125 kg (Felt elg-data)
5. Mål for Hjortevilt og trafikk
Maks mål for antall påkjørsler på vei og bane i kommunen (elg/hjort/ rådyr) pr år innen år 2020: max 20 (Fallvilt-data)
6. Mål for organisering og struktur på forvaltninga
Tolga kommune skal i hjorteviltssammenheng bestå 3 storvald med godkjente bestandsplaner som tildeles 4-årige kvoter på elg og hjort. For rådyr tildeles de 3 valdene kvotefri jakt.
7. Alle jaktlag skal innrapportere sett elg/hjort-data via internettsiden settogskutt.no senest f.o.m. jakta høsten 2016.
8. Tolgas kommunale Viltfond skal pr 01.01 årlig stå med en saldo på minimum kr 150.000. Bruken av fondet følger av *Forskrift om kommunale og fylkeskommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort*.

11. Vedlegg: FOR-2011-05-15-537- Forskrift om kommunale og fylkeskommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort

Kilde: Lovdata

§ 1. *Formål*

Formålet med kommunale viltfond er å skape økonomisk bakgrunn for å fremme viltforvaltningen i kommunen og fylkeskommunen.

Kommuner der det er adgang til jakt etter elg og/eller hjort skal etablere et kommunalt viltfond. Øvrige kommuner kan etablere et slikt viltfond i samsvar med reglene i denne forskrift. Fylkeskommuner som mottar overføring fra statlig viltfond skal etablere fylkeskommunale viltfond.

§ 2. *Definisjoner*

Kommunale og fylkeskommunale viltfond: bundne driftsfond som utelukkende kan forvaltes til viltformål.

§ 3. *Inntekter til kommunale viltfond*

a. Som inntekter skal regnes:

- Offentlig fellingsavgift for elg og hjort fastsatt av kommunen, jf. § 5.
- Tilskudd fra det statlige viltfondet.
- Fondets årlige avkastning.

b. Som inntekter til fondet kan regnes:

- Inntekter fra omsetning av ulovlig felt vilt og fallvilt av hjortevilt og bever samt hjortevilt og bever som felles etter tillatelse gitt i medhold av naturmangfoldloven § 18.
- Eventuelle kommunale avsetninger.
- Eventuelt andre midler.

§ 4. *Inntekter til fylkeskommunale viltfond*

a. Som inntekter skal regnes:

- Tilskudd fra det statlige viltfondet.
- Fondets årlige avkastning.

b. Som inntekter til fondet kan regnes:

- Eventuelle fylkeskommunale avsetninger.
- Eventuelt andre midler.

§ 5. *Disponering av fylkeskommunale og kommunale viltfond*

a. Fondet kan brukes til:

- Tilskudd til tiltak for å fremme viltforvaltning, styrke kunnskapen om viltet, jaktorganisering m.m. i kommunen og nabokommuner gjennom samarbeid i regi av organisasjoner, enkeltpersoner eller kommunen selv.
- Å dekke kommunens utgifter til ettersøk og håndtering av skadd vilt og fallvilt i kommunen.
- Tiltak for å forebygge skader på landbruksnæring voldt av hjortevilt.

b. Fondet kan ikke brukes til:

- Kommunal og fylkeskommunal administrasjon av viltforvaltningen (faste utgifter til lønn, møtegodtgjørelser, reiser mv.).
- Å erstatte skader voldt av vilt.
- Skuddpremier.

§ 6. Om fellingsavgifter

Kommuner der det er adgang til jakt etter elg og/eller hjort, skal fastsette og kreve inn fellingsavgift for felte dyr av disse artene. Satsene for fellingsavgifter skal fastsettes av kommunen gjennom vedtak innenfor rammer fastsatt av Kongen jf. viltloven § 40.

Fellingsavgiftene skal gjelde for vald som er godkjent av kommunen, selv om valdet omfatter areal i nabokommuner.

Dersom valdet omfatter flere kommuner, skal inntektene årlig fordeles mellom kommunene i samme forhold som fordelingen av tellende areal for vedkommende art.

§ 7. Tilsyn og kontroll

Fylkesmannen har rett til innsyn i de kommunale og fylkeskommunale fondsregnskap.

§ 8. Dispensasjonsadgang

Fylkesmannen kan gi kommunene dispensasjon fra bestemmelsene i § 1, annet ledd i denne forskrift.

§ 9. Ikrafttreden

Denne forskrift trer i kraft 1. juni 2011, og erstatter forskrift 23. mai 2001 nr. 520 om kommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort.